

WORKBOOK **in** **MTB-MLE-3**

**Panagipapan
ti Kababalin ti
Kinatao**

SCHOOLS DIVISION OF ABRA

DEPARTMENT OF EDUCATION
Cordillera Administrative Region
SCHOOLS DIVISION OF ABRA
Bangued, Abra

Published by the:

Learning Resource Management and Development System (LRMDS)

COPYRIGHT NOTICE

Section 9 of Presidential Decree No. 49 provides:

“No copyright shall subsist in any work of the Government of the Philippines. However, prior approval of the government agency of office wherein the work is created shall be necessary for exploitation of such work for profit.”

This material has been developed for the implementation of K-12 Curriculum through the Curriculum Implementation Division (CID)— Learning Resource Management and Development System (LRMDS). It can be reproduced for educational purposes and the source must be acknowledged. Derivatives of the work including creating an edited version, an enhancement or a supplementary work are permitted provided all original work is acknowledged and the copyright is attributed. No work may be derived from this material for commercial purposes and profit.

MARY HAZEL B. BALLENA

Writer

CONSULTANTS

JULIO B. LAZARO

PSDS

RIZA E. PERALTA

Librarian II

DEO M. RAMOS

Project Development Officer

RONALD T. MARQUEZ

Education Program Supervisor-LRMDS

HEDWIG M. BELMES

CHIEF, Curriculum Implementation Division

RONALD B. CASTILLO, CESO VI

Schools Division Superintendent

SCHOOLS DIVISION OF ABRA

DEPARTMENT OF EDUCATION
Cordillera Administrative Region
SCHOOLS DIVISION OF ABRA
Bangued, Abra

PREFACE

This workbook is a project of the Curriculum Implementation Division particularly the Learning Resource Management and Development Unit, Department of Education, Schools Division of Abra . This Learning Material is in response to the implementation of the K-12 Curriculum .This material aims to improve pupils' performance specifically in MTB-MLE.

Writer/Developer: MARY HAZEL B. BALLENA

Illustrator: MARY HAZEL B. BALLENA

CoverDesign & Layout : PHILIP L. BALAORO & OLLYJOY R. SULIAN

Date of Development : MAY 2016

Learning Area : MTB-MLE

Grade Level : THREE

Resource Type : WORKBOOK

Learning Competency Codes: MT3RC- li-i 3.3

MT3A-Ia-i 5.2

Quarter / Week : ONE/ EIGHT WEEK

Resource Location: DepED SCHOOLS DIVISION OF ABRA

Table of Contents

Cover Page	i
Copyright Page	ii
Preface	iii
Table of Contents	iv
Week 8	1
Objectives	1
Background	1
Aramiden 1	2
Aramiden 2	3
Aramiden 3	4
Aramiden 4	5
Aramiden 5	6
Aramiden 6	8
Aramiden 7	10
Summary	13
Enrichment	20
References	21

Lawas 8

Panagipapan ti Kababalin ti Kinatao (Inferring Character Traits)

Panggep:

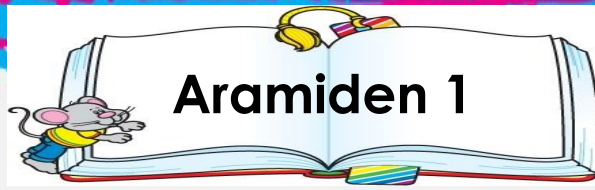
- ◆ Maipakita iti panagayat kadagiti istoria babaen ti panagbasa ti ad-adu pay nga istoria wenno sarita
- ◆ Mailadawan ti nagpaset iti istoria usar ti character traits.

<https://thumbs.dreamstime.com>

Ti istoria ket addaan ti nagpasetna. Dagitoy ti mangmangted ti biag ken agsasao kadagiti banbanag iti istoria. Maibaga ti kita/ langa ti tao no maawatan ti ibagbagana ken ar -aramidenna iti istoria.

“Nagkirsang met dagita dakulapmon aya nanang kasla metla para dalus ti kaldero tii kakirsanganan.” Imbugkaw ni Timon ti inana. Ni Timon ket managuyaw nga ubing.

CHARACTER TRAITS

NANA MARIA

TIMON

TERENA

Pilien dagiti kababalin a nakalista iti baba a maibagay ti kinatao da Nana Maria, Timon ken Terena. Isurat ti umno a sungbat iti uneg ti kahon. Ipalawag no apay nga isu ti napili a kinataoda.

mapagpiaran

nasirib

responsable

napangas

nagaget

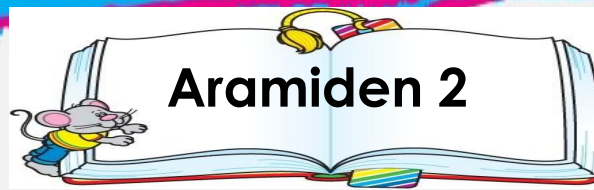
nasutil

sadut

bastos

managayat

managuyaw

Marisan ti nalabaga iti uneg ti kahon no ti balikas ket magiladawan ti kababalin/kinatao, marisan met ti amarilyo no saan.

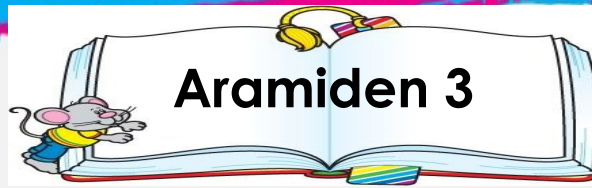
managpabus-oy

nabainan

natured

nasaktan

mapagpiaran

Aramiden 3

Basaen dagiti patang. Ited ti kababalin ti tao babaen ti garawna. Pilien iti listaan ti baba.

natured

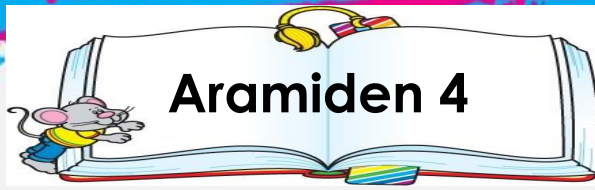
managlilipat

napaidam

napudno

nakapsut

Patang	Kababalin
1. Nakapidot ni Verna ti pitaka iti uneg ti simbaan. Intedna iti baket nga agsapsapul ti napukawna a pitaka.	
2. Kalaksidan iti rinabii a panagad-adal ni Ador ti leksionna, isuna latta ti nakaala ti kababaan nga iskor iti klase da.	
3. Nakakita ni Mark ti nagdakelan a pusa iti tingnga ti kalsada ngem saanna a pinanpansin,daytoy. Intuloyna ti nagnagna a nagawid.	
4. Adu ti bunga ti santol ni Tata Luis ngem saanna a kayat ti agpadawat ti uray siasino man.	
5. Kanayun a mabati ni Dwayne ti bolana iti arubayanda.	

Aramiden 4

Basaen dagiti patang ken pilien manipud listaan ti kababalin/character trait ti nagpaset.

managsagot

manangaasi

nagaget

napaidam

managpungpungtot

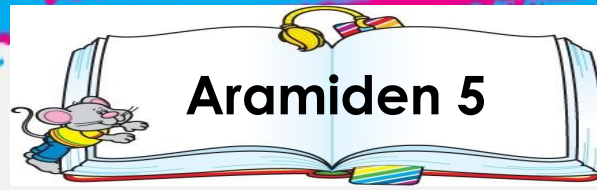
_____ 1. "Saan a mabalin! Ay-ayamko daytoy. Siak la ti mangusar", kinuna ni Tito.

_____ 2. Sitatallugod a nagsibog ti mula ni Nena uray no awan kaduana.

_____ 3. "Kanem daytoy meriendakon Ana tapnu saanka a mabisinan," kinuna ni Lito iti kabsatna.

_____ 4. Kanayun nga isangsangpetan ni Tata Mario ti badu ken makan ni Nini no aggapu iti trabahona.

_____ 5. "Ania manen ti inaramidmon Cardo.kimmabil ka manen?", imbugkaw ni Nana Kurdapya.

Basaen ken awaten ti istoria, “Da Kuton ken Dudon”.
Kalpasanna anayen ti Character Trait Chart.

Da Kuton ken Dudon

Kas Insalaysay manen ni Sheryll B. Solante

Nakasirsirnaat ti init. Iti taltalon, naragsak nga agsalasala ken agkankanta ni Dudon. Isu met a lumabas ni Kuton. Baklayna ti maysa a bukel ti mais. Mapanna ipan daytoy iti balayna.

“ Ay, dika pay la umay makisarsarita kaniak a saan ketdi a dayta agin-oobra iti agmalmalem ti ar-aramidem!” kinuna ni Dudun ken ni Kuton.

“Masapul nga agurnungak tapno addanto kanek no panagtutudo,” kinuna ni Kuton. “ Ket kasta koma met ti aramidem”.

“ Apay koma a pakaribukak ti panagtutudo?” kinuna ni Dudon.” Nagadu a makan!”.

SCHOOLS DIVISION OF ABRA

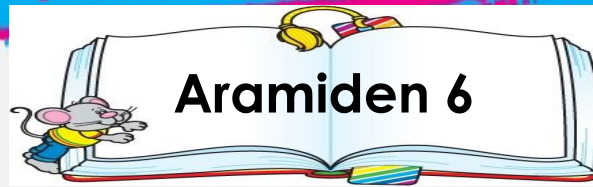
Ngem intuloy ni Kuton ti nagurnong iti kanenna.
Intuloy met ni Dudon ti nagsalsala ken nagkankanta.

Dimteng ti panagtutudo. Awanen ti masarakan ni
Dudon a kanenna. Matayen iti bisinna. Idinto a ni
Kuton, napnapno iti makan ti sarusarna.

<http://englishstorytoread.blogspot.com>

Siasino?	Kababalin	Ebidensia?
Ammok ni...	Ket..	Agsipud ta ikuna ti istoria....

Basaen dagiti patang. Pilien ti letra ti husto a sungbat dagiti saludsod.

1. Napalausang ni Jimmy ti nagay-ayam iti *tablet* idi rabii isu nga nalipatanna ti nagramid ti assignmentna. Kabigatanna, inbaga na iti maestrana nga pinigis ni adingna ti assignmentna. Ania ti kinatao ni Jimmy?

a. natulnog b. managulbod c. napudno

2. Nakita ni Simon ti dakkal nga apoy ti kusina da. Timmaray isuna a napan nagpatulong iti kaaruba. Kalpasanna, nangala ti timba ket timmulong a nangdepdep iti apoy. Ania a klase ti ubing ni Simon?

a. naalibtak b. nabuntog c. nasukir

3. Narigat ti adda a panagbiag da Ana. Uray no awan ti balonna kanayon latta a mapan agbasa.

Ania ti kababalin ni Ana?

a.naimot

b. nasadut

c. naanus

4. Kanayon a dayawen da Lito ken Lita dagiti nagannakda. Ania a balikas ti mangiladawan kadagiti agkabsat?

a.managdayaw

b. managimbubukod

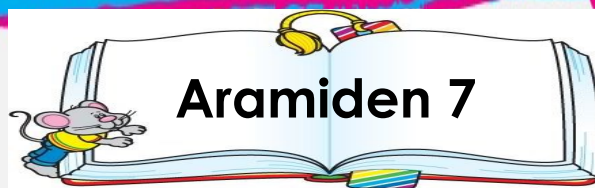
c. mannaki-apa

5. Maragsakan unay da Miko ken Mika ti naawatda a regalo. Nagyaman dagiti dua ken Lola Pating. Ania ti kababalin nga impakita dagiti agkasinsin?

a.managserbi

b. managyaman

c. managtulong

Basaen ti istoria, kalpasan na sungbatan dagiti saludsod. Bubukelan ti letra ti husto a sungbat.

Ti Hardinero ken ti Asona

Insagana ni Jocelyn C. Bernal

Manipud iti libro, Dagiti Sarsarita iti Pagsasao nga Iloko p. 30)

Agsaksakdo ti hardinero iti bubon ti pagsibugna kadagiti mulana. Taul a taul ken lagto a lagto met ti bassit nga asona iti asideg ti bubon. Agingga a natnag ti aso iti bubon.

Daras nga inuksob ti hardinero ti bado ken pantalonna ket timmapog iti bubon tapno isalakanna ti asona. Idi yul-ulinan ti nabasbasa nga aso manipud iti bubon, kinagat ti aso ti amona.

SCHOOLS DIVISION OF ABRA

“ Naglokokan nga aso!” kinuna ti hardinero a napakigtotan. “ No dayta ti pangsubadmo kaniak a mangpakpakan ken mangtartaripato kenka, makaammokan a mangyaon ti bagim ditoy bubon!”

Apagsaona iti dayta, impanarsibuknan ti aso iti bubon.

<http://www.lookandlearn.com/>

SCHOOLS DIVISION OF ABRA

1. Ania ti mangiladawan ti hardinero iti kanayunna a panagsaksakdo?
a.napaidam b. nagaget c. naimot
2. Ania ti kinatao ti hardinero idi insalakanna ti asona?
a.manakigayyem b. nauyong c. manangaasi
3. Ania ti galad nga impakita ti aso iti amona?
a.mananggundaway b. managtulong
c. managipapan
4. Ania ti narikna ti hardinero iti inaramid ti asona?
a.naragsakan b. naladingitan c. nakonsensia
5. Ania a patang ti mangipakita a managibales ti hardinero?
a."Makaamo kan a mangyaon ti bagim ditoy bubon!"
b."Naglokokan nga aso!"
c. "No dayta ti pangsubadmo kaniak a mangpakpakan kenka"

Dagiti Dakulap ni Nana Maria

Sinurat ni Mary Hazel B. Ballena

Nasipnget pay laeng ti aglawlaw ngem adda ditan nga agpipinasungbat ti taraok dagiti taraken a manok ni Nana Maria nga isu't makagapo ti panakatukay ti turogna. Dagdagosna a tinaliaw ti pagorasan. "Alas tres gayamen ti parbangon" kinunana.

Bimmangon ngarud ket rinugianna ti nagtrabaho iti uneg ti balay ken arubayanda. Nagipakni kadagiti agkaraywara nga alikamen ken ay-ayam da Timon ken Terena nga annakna. Kalpasanna, naglampaso iti salas ken kusinada.

Mapalabasen ti dua nga oras, ngem nairot pay laeng ti turog dagiti agkabsat. Maysa agpa ti kaatidog ti nakalibas a katayda no palaosen ti

ti agsarita gapuen siguro ti kalamiiis ti angin, kadalus ken kaulimek ti arubayan ken kasta pay metten ti kabussogda a nagsida iti lauya a baka karabianna.

Saan nga ammo dagiti dua a bayat ti inda panangkay-kayepkep ti punganda, pudno met unay ti ling-et ken anangsab ni nanangda nga agsaksakdo ti digos ken inumen dagiti uppat a dingienda a baboy, walo a manok, tallo a kalding ken maysa a baka ken kasta pay metten tay danum nga usarenda a pagluto. Kalpasanna, agisaang pay iti makan ken agpaburek iti danum. Aglaba kadagiti badbado ken dadduma pay nga aramid ti uneg iti pagtaengan sakbay a mapan iti nalawa a katalatalunan a pagtaudan ti pagbiaganda nga agi-ina.

Awan ti ammo nga aramiden dagiti dua nga agkabsat. Mangan, agay-ayam, agdawat iti balon,

agpaanawa iti uneg ti balay ken pageskwelaan ti magusgustuanda nga aramiden. Adda dagiti gundaway a lukoenda ti inada tapnu laeng maadda -anda ti adu a kuwarta para iti kabukbukodanda a pagragsakan ken pagayatan kas koma iti panagay-ayam iti “*computer games*” ken panagpasyar kaduada dagiti gagayyemda.

Sadut ken napangas ni Terena. Sutil ken nalaing met nga aguyaw ni Timon. Iti maysa nga agsapa, napansinna dagiti dakulap ni nanangna idi maisapgid dagitoy iti takyagna.

“Nanang nagkirsang met dagita dakulapmon aya, kalsa metla para dalus ti kaldero ti kakirsangdan,” imbugkawna iti inana.

Ngem saan a simungbat ni Nana Maria. Timmalikud a nagdiretso iti uneg ti kuarto tapnu agsangit gapu ti panakapabainna.

Iti sumaruno nga agsapa, saan pay laeng a nadlaw dagiti agkabsat nga awan ti inada no saanda nga narikna ti mabisin ken no saan nga umarakiyak dagiti tarakenda nga ay-ayup.

“Nanang, ayan mo?” Impukkaw ni Timon.

“Nanangko, sadino kadi ti ayanmo, agpakita ka kadi metten a pangaasim? Inyik-ikis met ni Terena.

Nagbirbirok dagiti dua nga agkabsat. Agpalaud ken agpadayada ngem kaskasdi a saanda a masarakan ni nanangda. Napalaos unay ti danagda, ngem bigla a nalagip ni Timon diay kakaisona a talon wenno daga nga imbati daydi pimmusay a Tata Jose nga amada. Nagdardaras a napan dagiti agkabsat. Adayo da pay laeng iti lugar a papananda ngem nailasindan ti inada nga naidalit iti daga babaen ti maris ti arawatenna.

Pimmaspas ti tarayda Timon ken Terena. Dagdagosda nga inarakop ti inada idi makadanonda iti ayanna. Pudno ti siddaaw ken nerbiyos dagiti dua gapuen ta awan ti puotna. Inap-aprosan ni Timon dagiti dakulap ni Nana Maria bayat nga agsangsangit ti nakapigpigsang.

“Nanang Maria, pakawanennak ta nakabasolak kenka. Diak impagarop a dagita sug-sugat ken kinakirsang ti dakulapmo ket isu ti makagapo nga amin a dawaten ken masapulmi kenni adingko ket kankanayon nga adda latta. Maawatakon ti gapuna. Agriingkan. Ikarik agbalbaliwakon.” Insasaibbek ni Timon.

“Uray siak nanang, pakawanennak, Tumulongakto ti trabaho ti balay tapnu saan ka a marigatan. Kanayunek to ti sumrek ti eskwela. Agsingsingpetakon. Saanna kami a panawan kenni

manong, saanmi a kabaelan ti agbiag no awanka iti dennami.”Insangsangit ni Terena bayat ti panangar-arakupna ti inana.

Impan dagiti kaaruba ken kakabagian ni Nana Maria iti balay pagagasan iti sentro ti Ili Mapilpili tapnu mataming ti sugat ti ulona.

Idi makariing, nakitana dagiti dua nga annakna a matmtatuorg iti kusayan ti pagid-idaanna. Aglulua a mangmingming kadakuada ket iti kaunggan ti pusona, simken ti asi ken ayat para kadakuada.

“Kas maysa nga ina, masapul a kanayun a natibker ken nasalun-atak para kadagiti annakko. Aniaman ti kinataoda masapul nga awaten ken tarabayek latta uray ania ti dumdumteng a pannubok ti biag gapu ta isuda ti gamengko,” kinunana.

Ti Character Trait ket ibagana ti kababalin ti kinatao ti nagpaset. Mabigbig daytoy babaen ti ibagbaga ken ar-aramiden ti nagpaset.

www.childrensbooksandreviews.com

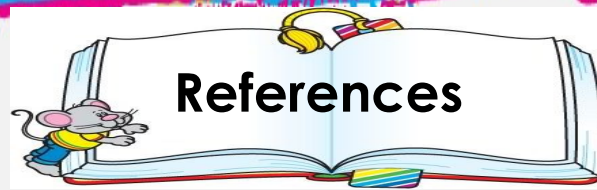

Basaen iti istoria a napauloan, "Mario Clarito, Maria Clarita nga insagana ni Mary Antonete M. Ramos a masarakan iti panid 2-6 iti libro, "Dagiti Sarsarita iti Pagsasao nga Iloko". Ibaga dagiti nagpaset ken no ania ti kinatao/galad ti tunggal maysa.

Agusar ti Graphic Organizer wenu Venn Diagram a kas panangipresentar dagiti sungbat.

www.childrensbooksandreviews.com

Dagiti Sarsarita iti Pagsasao nga Iloko

Story: "Dagiti Dakulap ni Nana Maria" by Mary Hazel B. Ballena

Story: Ti Hardinero ken ti Asona

Story: Da Kuton ken Dudon

MTB-MLE Teacher's Guide pp 106-108 and LM pp 86-88

www.childrensbooksandreviews.com

<http://www.lookandlearn.com>

<http://englishstorytoread.blogspot.com>

<http://www.clipartkid.com>

<http://images.clipartpanda.com>

<https://thumbs.dreamstime.com/>